

Sak 09/2021

Saksfremlegg til styret i Sykehusinnkjøp HF

Etisk handel – en orientering

Møtedato:	27. januar 2021	
Tidligere behandlet i styret/saksnr.		
Type sak (orienteringssak, diskusjonssak, beslutningssak, temasak)	Orienteringssak	

Styret i Sykehusinnkjøp HF inviteres til å treffe følgende vedtak:

1. Styret tar saken til orientering

Vadsø, 19. januar 2021

Kjetil M. Istad
Administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

Sykehusinnkjøp jobber aktivt med ivaretagelse av arbeidstaker- og menneskerettigheter i produksjons-kjeden (etisk handel). I denne saken redegjøres det for hvordan Sykehusinnkjøp generelt jobber med etisk handel, og det gis også noen anbefalinger for ytterligere å forsterke dette arbeidet.

I desember ble Sykehusinnkjøp intervjuet av NRK Dagsrevyen om en av fabrikkene som har levert smittevernustyr til Norge. Mot slutten av saken kommenteres det kort på den konkrete saken fra NRK Dagsrevyen.

2. Hovedpunkter og handlingsalternativer

Etisk handel handler om å fremme forsvarlige arbeids- og miljøforhold i globale leverandørkjeder. Ekstrem overtid, helsefarlige omgivelser på arbeidsplassen, lave lønninger samt grove former for barnearbeid, tvangsarbeid og grovt miljøskadelig virksomhet forekommer i utstrakt grad i globale leverandørkjeder.

Sykehusinnkjøp har som mål å være en aktiv pådriver innen arbeidet med etisk handel i offentlige anskaffelser. Sykehusinnkjøp og alle de fire regionale helseforetakene er medlemmer av Etisk Handel Norge og forplikter seg med dette til å benytte minst like strenge krav som Etisk Handel Norge anbefaler, samt rapportere årlig på hvordan arbeidet med å sette krav og følge opp blitt utført.

Sykehusinnkjøp blir sett på som en ledende offentlig virksomhet innen dette feltet, og ble i 2020 også tildelt en pris fra Etisk Handel Norge for dette. Etisk handel er et felt hvor det å utvikle nye krav, jobbe med leverandørutvikling og -oppfølging, må gjøres kontinuerlig.

Generelt om etisk handel-arbeidet

Alle innkjøpere i Sykehusinnkjøp får grunnleggende opplæring i etisk handel. Et risikoverktøy hjelper medarbeiderne med vurderingen av hvilke krav som bør settes. Avdeling for samfunnsansvar gjennomgår årlig leveranseplan og gjør en egen risikovurdering som følges opp. Risikoanskaffelser blir fulgt opp ekstra nøye. Det blir gjennomført dialogkonferanser med leverandører når det er første gang det settes kvalifikasjonskrav i den spesifikke innkjøpsgruppen.

Kravsetting

Standard kontraktskrav er med i alle vareanskaffelser for å sikre at leverandører etterlever ILOs kjernekonvensjoner. I tillegg muliggjør kontraktskravet oppfølging ved mistanke om brudd. Kvalifikasjonskrav vurderes i anskaffelser med høy risiko for brudd på ILOs kjernekonvensjoner (menneske- og arbeidstakerrettigheter). Alle anskaffelser med kvalifikasjonskrav følges opp i kontraktsperioden for å få dokumentert at leverandøren etterlever kontraktskravene. Tildelingskriterier med vektlegging av gode arbeidsforhold er blitt brukt en gang (anskaffelse av engangshansker 2018). Anskaffelsen blir fulgt opp nøye med flere besøk på produksjonssted.

Oppfølging

Det planlegges revisjoner i produksjonsland hvis man ser det er store risikoer. Erfaringsmessig er den beste måten å gjøre oppfølging på å samarbeide tett med norsk leverandør. Dette skjer samtidig som Sykehusinnkjøp HF, sammen med en tredjepart revisor ved besøk/revisjon på fabrikk.

Sykehusinnkjøp deltar gjennom sitt medlemskap i Etisk handel Norge i et prosjekt hvor ulike offentlige innkjøpere samarbeider om å følge opp krav til menneske- og arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeden. Prosjektet heter Bærekraft 17. I dette prosjektet var det i 2020 lagt inn oppfølging av risikofabrikker av smittevernutstyr i Kina. Dette ble utsatt pga. Covid-19.

Sykehusinnkjøp har ellers formelt inngått et samarbeid med de svenske länen og Helsinki Universitetssykehus hvor man jobber sammen om risikovurdering, oppfølging, deling av revisjonsresultater. Det er blitt kjørt felles leverandørmøter og leverandørkurs. Sykehusinnkjøp deltar også i en europeisk arbeidsgruppe som jobber med etisk handel i offentlige anskaffelser.

Uigur-saken

Den konkrete saken i NRK Dagsrevyen omhandlet en fabrikk i Kina som har produsert smittevernfrakker og munnbind for to av leverandørene Sykehusinnkjøp har jobbet frem avtaler med under covid-19. På denne fabrikken, Hubei Haixin, har det frem til september jobbet 130 personer fra folkegruppen uigurer. Denne folkegruppen er regnet som forfulgt¹, og det har også tidligere kommet rapporter om at de utsettes for tvangsarbeid². Det har ikke kommet fram noen bevis på at det har skjedd tvangsarbeid på denne fabrikken. Ifølge vår leverandør skal uigur-arbeiderne ha forlatt fabrikken i september 2020. Sykehusinnkjøp har jobbet tett med våre leverandør angående denne saken og vil fortsette å følge den opp.

Selv om utfordringer knyttet til bruk av uigurer som arbeidskraft og mulig tvangsarbeid er en ny problemstilling for Sykehusinnkjøp, så har anskaffelse av forbruksmateriell fra Kina blitt vurdert som høyrisiko og det er blitt satt ekstra strenge krav. Det lå også i planene å gjøre revisjoner i dette landet i 2020. Dette ble stoppet pga. covid-19.

Utviklingsarbeid

Med de erfaringene som Sykehusinnkjøp har gjort det siste året ønsker administrerende direktør å videreutvikle og forsterke vårt arbeid for å sikre at kravene for etisk handel blir oppfylt.

Følgende tiltak foreslås for å videreutvikle arbeidet med etisk handel:

- For å skaffe en bedre forståelse av uigur-problematikken har vi gjennomført møte med den norske uigur-komiteen i januar 2020
- Det jobbes videre med oppfølging av leverandørene i denne spesifikke saken
- Det vil jobbes med å innføre rutiner i alle divisjoner for at tilbydere rapporterer produksjonssted/land for alle produkter. Dette gjøres i divisjon sør-øst i dag (opprinnelsesland i tilbud). Det muliggjør sporing av produkter og en bedre risikovurdering. Det er også nyttig i et beredskapsarbeid.
- Kategoristyring – med gradvis innføring av kategoristyring vil det bli mulig å jobbe mer målrettet med risiko og oppfølging innen den enkelte kategori.

¹ ["Concluding observations on the combined fourteenth to seventeenth periodic reports of China \(including Hong Kong, China and Macao, China\)", United Nations Committee on the Elimination of Racial Discrimination, 19 September 2019.](#)

² Vicky Xiuzhong Xu, Danielle Cave, James Leibold, Kelsey Munro, and Nathan Ruser, ["Uyghurs for Sale: 'Re-education', Forced Labour and Surveillance beyond Xinjiang"](#), Australian Strategic Policy Institute, 1 March 2020. [""Eradicating Ideological Viruses": China's Campaign of Repression Against Xinjiang's Muslims"](#), Human Rights Watch, 9 September 2018.

- Avtaleforvaltning – sørge for gode og like prosesser på tvers av organisasjonen. Samordne oppfølging. Det vil arrangeres kurs for avtaleforvaltere for oppfølging av etisk handel-krav med like prosedyrer på tvers av divisjoner.
- Bruk av dialogkonferanser i alle høyrisikoanskaffelser i alle divisjoner.
- Det er alt utarbeidet like maler innen kontraktskrav og kvalifikasjonskrav, men det vil også utarbeides maler innen avtaleoppfølging til bruk av avtaleforvaltere
- Planlegge revisjoner av fabrikker/produsenter, med særlig fokus på tvangsarbeid, så snart det lar seg praktisk gjennomføre.

Det vil også jobbes for å se på om det er mulig å implementere et verktøy for bedre koordinering av leverandører og av leverandørkjeder.

3. Oppsummering og anbefaling

Det følger av virksomhetsstrategien at Sykehusinnkjøp HF skal være en pådriver for etisk handel. Foretaket jobber derfor aktivt med ivaretagelse av arbeidstaker- og menneskerettigheter i produksjons-kjeden (etisk handel). De foreslåtte tiltakene i saken vil være viktige i det videre arbeidet med etisk handel.

Administrerende direktør anbefaler at styret tar saken til orientering.